

якісного формування фонду журнальних видань у наукових бібліотеках, насамперед галузевих, потребує врахування впливу різних чинників на стан і розвиток фонду. Такими чинниками є соціально-економічні показники розвитку країни, обсяги видавничої продукції, особливості процесів інформатизації суспільства.

У процесі дослідження виявлено, що журнал є найбільш оперативним, а іноді й єдиним джерелом інформації про явища, що відбуваються у сферах виробничого та суспільного життя. З'ясовано, що місія наукового журналу полягає у створенні відкритого майданчика обміну науковою інформацією, результатами фундаментальних і прикладних досліджень фахівців та вільного висловлювання думок, що сприяє підвищенню якості наукових робіт, зближенню науки й практики, пошуку можливостей для застосування результатів наукових досліджень у розв'язанні нагальних проблем.

Визначено критерії добору документів до фонду ДНПБ. Доведено, що відповідність ТТПК ДНПБ є основною ознакою, за якою можна визначити, чи відповідає дисциплінарна спрямованість журналу тематиці наукових досліджень, що їх здійснюють в установах Національної академії педагогічних наук України.

Особливий акцент зроблено на комплектуванні фонду ДНПБ науковими журналами вищої школи, які популяризують результати науково-дослідних робіт університетів з питань педагогіки й психології.

Як засвідчує практика, останнім часом електронні журнали витісняють друковані, а багато нових журналів засновують без паперової версії. Виявлено, що електронний журнал можна класифікувати таким чином:

- паралельні – журнал має друковану форму й аналогічну електронну версію;
- оригінальні – журнал існує тільки в електронній формі;
- інтегровані – журнал має традиційну форму з електронними додатками.

Обґрунтовано значущість поповнення фонду бібліотеки спеціалізованими журналами з бібліотечної справи. Наголошено на важливій ролі самоосвіти у професійному зростанні працівників.

ІНТЕГРАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДО НАУКОВО-ОСВІТЯНСЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЯК НАПРЯМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ БІБЛІОТЕКИ

*Н. В. Вараксіна, завідувач відділу науково-технічного забезпечення та впровадження комп'ютерних технологій ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
О. А. Шило, старший науковий співробітник відділу науково-технічного забезпечення та впровадження комп'ютерних технологій
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського*

В умовах формування інформаційного суспільства актуальною проблемою є модернізація і розвиток інформаційно-освітнього середовища закладів освіти із використанням перспективних інформаційно-комп'ютерних технологій. Зазначено, що рівний і вільний доступ до якісної освіти впродовж життя забезпечується створенням розподіленого середовища та системних рішень, спрямованих на інтеграцію та підтримку мережових розподілених структур і

сервісів. З появою електронних бібліотек, об'єднаних сервісів дистанційного навчання, проведення відеоконференцій тощо, що зумовлює передавання великих обсягів даних у сфері освіти і наукових досліджень, зростає потреба в надширокій, гнучкій та інтелектуальній мережі. У разі відсутності такої мережі виникає низка проблем: недостатня смуга пропускання, низький рівень надійності, затримка часу.

Сучасний розвиток засобів і технологій інформаційно-комунікаційних мереж здійснюється завдяки технологіям хмарних обчислень. З'ясовано, що «хмарні обчислення» (Cloud Computing) – це технології мережевого доступу до загальних обчислювальних ресурсів (мереж, серверів, файлів даних, програмного забезпечення та послуг), на основі яких забезпечується організація інформаційного простору, упорядковуються процеси накопичення й зберігання електронних ресурсів, зростає функціональність керування значними за обсягами масивами даних. Функціонування такої високотехнологічної інфраструктури ґрунтується на хмарних обчисленнях та відбувається на основі аутсорсингу (зовнішнього забезпечення її функціонування з єдиного ІТ-центру).

З'ясовано, що науково-освітні інформаційні мережі (research and education information networks) є автоматизованими інформаційними системами, які забезпечують інформаційне підтримування освіти й науки. Електронна дослідницька інфраструктура (research E-infrastructure) – це інформаційно-комунікаційна платформа для проведення досліджень, що потребують опрацювання значних обсягів даних і обчислень та реалізуються завдяки використанню хмарних сервісів.

Дослідницькі мережі (research frameworks) спрямовані на спільне розроблення програм досліджень, формування наукової спільноти навколо певної тематики, обмін досвідом, спільне використання інструментів та інформаційно-комунікаційних платформ у дослідженнях, використання ресурсів науково-дослідних лабораторій у віддаленому режимі, поширення знань, що є здобутками певної наукової спільноти через тренінги та ін. Європейська мультигігабітна науково-освітня мережа GÉANT, яка розроблена і побудована від імені консорціуму національних науково-освітніх мереж (NREN), забезпечує дослідницьку інфраструктуру і ресурси для інформаційних технологій та розвиток телекомунікацій. Мережа об'єднує більш ніж 8000 наукових установ та більш ніж 40 млн. користувачів через європейські NREN. Проект GÉANT передбачає розроблення й розгортання послуг для мережі та їх кінцевих користувачів, установ, і проєкти, що забезпечують максимальну продуктивність від мережі, яка дає змогу її учасникам проводити спільні наукові дослідження, кооперуватися для наукової діяльності та впроваджувати освітні програми. Асоціація УРАН (Українська науково-освітня телекомунікаційна мережа «УРАН») уможливило українській науково-освітній спільноті доступ до мережі GÉANT за принципом «одна країна – одна науково-освітня мережа». Проєкт «Східне партнерство» (Eastern Partnership Connect – EaPConnect) спрямовано на створення регіональної мережі високошвидкісного широкосмугового інтернету, інтегрування NREN регіону в загальноєвропейську мережу GÉANT.

Констатовано, що засоби і сервіси хмарних обчислень утворюють інформаційно-технологічну платформу сучасного освітньо-наукового середовища, постаючи мережевими інструментами формування цього середовища. У цьому контексті освітянські бібліотеки відіграють важливу роль як ресурсно-сервісні суб'єкти такої інфраструктури.

ПРОВІДНІ КНИГОЗБІРНІ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ЗДОБУТКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

*О. Л. Гончаренко, науковий співробітник відділу науково-методичного
забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського*

У 2019 р. в рамках виконання наукового дослідження «Науково-методичні засади розвитку освітянських бібліотек як важливого складника освітнього середовища» здійснено науково-методичний моніторинг основних напрямів діяльності провідних освітянських бібліотек упродовж 2017–2018 рр. [1].

У процесі дослідження узагальнено та проаналізовано статистичні показники щодо сукупного інформаційного ресурсу та його використання, інформаційно-бібліотечного обслуговування, довідково-бібліографічної діяльності, кадрового забезпечення та стану впровадження ІКТ у 65 провідних освітянських бібліотеках: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека», Науково-педагогічної бібліотеки м. Миколаєва, 6 спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України, 23 бібліотек обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти та 33 бібліотек закладів вищої освіти III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що сукупний інформаційний ресурс провідних освітянських бібліотек станом на 01.01.2019 р. становив близько 19,8 млн. примірників документів. Найбільший обсяг бібліотечних фондів акумульовано в бібліотеках ЗВО III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю (понад 88,9%). Переважну більшість становлять книжки – 83%, періодичні видання – 13%, документи на електронних носіях – 1%, інші види документів не перевищують 3%. Окремі бібліотеки володіють особливо цінними та раритетними виданнями, кількість яких періодично поповнюється і сьогодні становить понад 185,7 тис. примірників.

Виявлено, що показник кількості нових надходжень документів до фондів освітянських бібліотек щорічно зменшується, простежується нестабільність показників кількості книговидач. Спостерігається тенденція зменшення користувачів у провідних освітянських бібліотеках, однак при цьому протягом останніх трьох років кількість відвідувань збільшується. Зазначено, що одним з чинників такого зростання є збільшення кількості віртуальних відвідувань у всіх провідних освітянських бібліотеках. Загалом через інтернет-представництва освітянських бібліотек віддалені користувачі мали змогу скористатися електронними каталогами, електронними бібліотеками і репозитаріями, бібліографічними й фактографічними базами даних, віртуальними книжковими